

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. oktoober 2010*

Kohtuasjas C-345/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Centrale Raad van Beroep (Madalmaad) 26. augusti 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. augustil 2009, menetluses

J. A. van Delft,

J. C. Ramaer,

J. M. van Willigen,

J. F. van der Nat,

C. M. Janssen,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

O. Fokkens

versus

College voor zorgverzekeringen,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus ja A. Ó Caoimh (ettekandja),

kohtujurist: N. Jääskinen,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 20. mai 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– J. A. van Delft ja J. M. van Willigen, esindaja: *advocaat* E. Pijnacker Hordijk,

- C. M. Janssen, esindajad: *advocaat* H. Frantzen ja *advocaat* H. Ebbink,

- O. Fokkens, esindab end ise,

- College voor zorgverzekeringen, esindajad: M. van Dijen ja R. G. van der Wissel,

- Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja J. Langer,

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja D. Hadroušek,

- Prantsusmaa valitsus, esindajad: G. de Bergues ja A. Czubinski,

- Soome valitsus, esindaja: A. Guimaraes-Purokoski,

- Euroopa Komisjon, esindajad: V. Kreuzschitz ja M. van Beek,

olles 15. juuli 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1992/2006) (ELT L 392, lk 1; edaspidi „määrus nr 1408/71”) artikleid 28, 28a ja 33 ning VI lisa jao R punkti 1 alapunkte a ja b, nõukogu 21. märtsi 1972. aasta määruse (EMÜ) nr 574/72, millega määratakse kindlaks määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes rakendamise kord (EÜT L 74, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 83), muudetud komisjoni 19. märtsi 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 311/2007 (ELT L 82, lk 6; edaspidi „määrus nr 574/72”), artiklit 29 ning ELTL artikleid 21 ja 45.
- 2 See taotlus esitati J. A. van Delfti, J. C. Ramaeri, J. M. van Willigeni, J. F. van der Nati, C. M. Jansseni ja O. Fokkensi (edaspidi koos „põhikohtuasja kaebajad”) ning College voor zorgverzekeringen (ravikindlustusamet, edaspidi „CVZ”) vahelises kohtuvaidluses seoses Madalmaades kohaldatava seadusjärgse kohustusliku ravikindlustussüsteemi alusel nõutavate sissemaksete tasumisega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Määruse nr 1408/71 II jaotise alla kuuluv artikkel 13 „Kohaldatava õiguse kindlaks-määramine” sätestab:

„Üldreeglid

1. Isikud, kelle suhtes kohaldatakse käesolevat määrust, alluvad üksnes ühe liikmesriigi õigusaktidele, arvestades artiklis 14c ja 14f sätestatud. Kõnealused õigusaktid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva jaotise sätetele.

2. Arvestades artikleid 14–17:

[...]

f) isik, kelle suhtes liikmesriigi õigusaktid ei ole enam kohaldatavad, ilma et teise liikmesriigi õigusaktid oleksid muutunud tema suhtes kohaldatavaks vastavalt mõnele eelmistes punktides sätestatud reeglile või vastavalt artiklites 14–17

ettenähtud erisätetele, allub oma elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidele üksnes nimetatud õigusaktide sätete kohaselt.”

- 4 Määruse nr 1408/71 II jaotises sisalduv artikkel 17a „Erireeglid ühe või enama liikmesriigi alusel makstavate pensionide saajate kohta” on sõnastatud järgmiselt:

„Ühe liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saava või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel pensione saava isiku, kes elab mõne muu liikmesriigi territooriumil, võib tema taotluse korral välja arvata viimati nimetatud liikmesriigi õigusaktide kohaldamise alast, tingimusel et nimetatud õigusaktid ei kehti tema suhtes seoses tema tööga”.

- 5 Määruse nr 1408/71 III jaotis sisaldab eri liiki hüvitistega seotud erisätteid, mille suhtes kohaldatakse osutatud määrust selle artikli 4 lõike 1 kohaselt. Nimetatud määruse III jaotise 1. peatükk käsitleb hüvitisi haiguse ning raseduse ja sünnituse korral.

- 6 Määruse nr 1408/71 artiklis 28 „Mitme riigi õigusaktide alusel makstavad pensionid, kui elukohariigis ei ole õigust saada mitterahalisi hüvitisi”, mis sisaldub nimetatud 1. peatüki 5. jaos „Pensionärid ja nende pereliikmed”, on sätestatud:

„1. Pensionär, kellel on õigus saada pensioni ühe liikmesriigi õigusaktide alusel või kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel ning kellel ei ole õigus saada hüvitisi liikmesriigi õigusaktide alusel, mille territooriumil ta elab, saab selliseid hüvitisi

siiski endale ja oma pereliikmetele nii, nagu oleks tal, arvestades vajadusel artikli 18 ja VI lisa sätteid, õigus saada hüvitisi pensionide suhtes pädeva liikmesriigi või vähemalt ühe pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel, juhul kui ta elaks sellise riigi territooriumil. Hüvitisi antakse järgmistel tingimustel:

- a) mitterahalisi hüvitisi annab lõikes 2 osutatud asutuse nimel elukohajärgne asutus, nii nagu asjaomane isik oleks pensionär oma elukohariigi õigusaktide alusel ja tal oleks õigus saada selliseid hüvitisi;

[...]

2. Lõikes 1 käsitletud juhtudel kannab hüvitiste kulud asutus, mis määratakse kindlaks järgmiste reeglite kohaselt:

- a) kui pensionäril on õigus saada kõnealuseid hüvitisi ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, kannab kulud selle riigi pädev asutus;

[...]”

- 7 Määruse nr 1408/71 samas jaotises sisalduvas artiklis 28a „Ühe või mitme muu liikmesriigi peale elukohariigi õigusaktide alusel makstavad pensionid, juhul kui elukohariigis on õigus saada hüvitisi” on ette nähtud:

„Kui pensionär, kellel on õigus saada pensioni ühe liikmesriigi õigusaktide alusel või on õigus saada pensione kahe või enama liikmesriigi õigusaktide alusel, elab sellise liikmesriigi territooriumil, kelle õigusaktide alusel ei ole mitterahaliste hüvitiste saamise õigus seatud sõltuvusse kindlustus- või töötamistingimusest ning puudub õigus saada pensioni, kannab talle ja tema pereliikmetele antud mitterahaliste hüvitiste kuld ühe sellise liikmesriigi asutus, kes on pädev pensioni suhtes, ning mis määratakse kindlaks vastavalt artikli 28 lõikes 2 sätestatud reeglitele, tingimusel et pensionäril ja tema pereliikmetel oleks olnud õigus saada selliseid hüvitisi nimetatud asutuse poolt kohaldatavate õigusaktide alusel juhul, kui nad elaksid selle liikmesriigi territooriumil, kus nimetatud asutus asub.”

- 8 Vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 33 „Pensionäride sissemaksed”, mis sisaldub samuti nimetatud määruse III jaotise 1. peatüki 5. jaos:

„1. Liikmesriigi asutus, kes on vastutav pensioni maksmise eest ja kes kohaldab õigusakte, mis sätestavad pensionäride sissemaksete kinnipidamise haigus- ning rasedus- ja sünnitushüvitiste katmiseks, võib teha selliseid asjakohaste õigusaktide järgi arvutatud kinnipidamisi sellise asutuse väljamakstavatest pensionidest selle määran, mis kõnealuse liikmesriigi asutusel tuleb kanda artiklite 27, 28, 28a, 29, 31 ja 32 alusel antavate hüvitiste kuludena.

2. Kui artiklis 28a osutatud juhul sõltub haigus- ning rasedus- ja sünnitushüvitise saamine sissemaksete või samalaadsete maksete tasumisest elamise alusel vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele, mille territooriumil pensionär elab, ei tule selliseid sissemakseid tasuda.”

- 9 Vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 36 lõikele 1 makstakse ühe liikmesriigi asutuse poolt teise liikmesriigi asutuse nimel vastavalt määruse artiklitele 28, 28a ja 33 antud mitterahalised hüvitised täielikult tagasi.
- 10 Määruse nr 1408/71 VI lisa jao R punkti 1 alapunktid a–c on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ravikindlustus

- a) Seoses õigusega mitterahalistele hüvitistele Madalmaade õigusaktide kohaselt käsitatakse käesoleva määruse III jaotise 1. ja 4. peatüki rakendamiseks selliste õigustatud isikutena:
- i) isikuid, kes Madalmaade ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) artikli 2 kohaselt peavad kindlustuse sõlmima ravikindlustusandjaga,

ning

ii) kui nad ei kuulu punktis i nimetatud isikute hulka, siis isikuid, kes elavad alaliselt mõnes muus liikmesriigis ning kellel käesoleva määruse alusel on oma elukohariigis õigus tervishoiuteenustele, mille kulud kaetakse Madalmaades.

b) Punkti a alapunktis i nimetatud isikud peavad vastavalt ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) sätetele sõlmima kindlustuse ravikindlustusandjaga ning punkti a alapunktis ii nimetatud isikud peavad end registreerima ravikindlustusametis (College voor zorgverzekeringen).

c) Ravikindlustusseaduse (Zorgverzekeringswet) ja eriravikulude üldkindlustust käsitleva seaduse (Algemene wet bijzondere ziektekosten) sissemaksete kohustust puudutavaid sätteid kohaldatakse punktis a nimetatud isikute ja nende pereliikmete suhtes. Pereliikmete puhul kohaldatakse sissemaksed isiku suhtes, kellest tuleneb õigus tervishoiuteenustele.”

¹¹ Määruse nr 574/72, millega määratakse kindlaks määruse nr 1408/71 rakendamise kord, artiklis 29 „Mitterahaline hüvitis pensionäridele ja nende pereliikmetele, kes ei ela selle liikmesriigi territooriumil, kelle õigusaktide alusel nad saavad pensioni ja kelle õigusaktide alusel neil on õigus saada hüvitist”, on ette nähtud:

„1. Selleks et saada määruse artikli 28 lõike 1 ja artikli 28a alusel mitterahalist hüvitist oma elukohaliikmesriigi territooriumil, tuleb pensionäril koos oma pereliikmetega registreerida end elukohajärgses asutuses, esitades õiendi selle kohta, et tal on õigus

saada kõnealust hüvitist endale ja oma pereliikmetele vastavalt nendele õigusaktidele või ühe liikmesriigi õigusaktidele, mille alusel tuleb talle maksta pensioni.

2. Selle õiendi annab pensionäri taotluse korral asutus või üks asutustest, kes vastutavad pensioni maksmise eest, või vajaduse korral asutus, kes on volitatud määrama mitterahalise hüvitise saamise õigusi, niipea kui kõnealune pensionär on täitnud tingimused sellise hüvitise saamise õiguse omandamiseks. Kui pensionär kõnealust õiendit ei esita, saab elukohajärgne asutus selle asutuselt või ühelt asutustest, kes vastutavad pensioni maksmise eest, või vajaduse korral asutuselt, kes on volitatud sellist õiendit andma. Selle õiendi saamist oodates võib elukohajärgne asutus aktsepteeritud dokumentide põhjal registreerida pensionäri ja tema pereliikmed ajutiselt. Registreerimine on mitterahalise hüvitise maksmise eest vastutavale asutusele siduv vaid juhul, kui see asutus on andnud lõikes 1 ettenähtud õiendi.”

¹² Kõnealuse määruse artikkel 95 sätestab, et pädevad asutused maksavad määruse nr 1408/71 artikli 28 ja artikli 28a alusel antud hüvitise selle andnud asutustele tagasi ühekordse summa põhjal, mis on võimalikult lähedane tekkinud tegelikele kuludele ning mille arvutamise kord on nimetatud sättes kindlaks määratud.

¹³ Nagu tuleneb Euroopa ühenduste võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjoni 7. oktoobri 1993. aasta otsusest nr 153, mis käsitleb nõukogu määruste (EMÜ) nr 1408/71 ja (EMÜ) nr 574/72 kohaldamiseks vajalikke näidisvorme (E 001, E 103–E 127) (EÜT 1994, L 244, lk 22), muudetud Euroopa ühenduste võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjoni 17. märtsi 2005. aasta otsusega nr 202 (ELT 2006, L 77, lk 1), on vorm E 121 õiend, mis on nõutav pensionäri ja tema pereliikmete

registreerimiseks nende elukohajärgses asutuses vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 28 ja määruse nr 574/72 artiklile 29.

Siseriiklik õigus

- 14 Enne 1. jaanuari 2006 nägi haigekassa seadus (Ziekenfondswet, edaspidi „ZFW”) ette kohustusliku ravikindlustussüsteemi vaid töötajatele, kelle sissetulek oli teatud künnisest madalam.

- 15 Selline seadusjärgne kohustuslik süsteem võis teatud tingimustel kehtida ka mitteresidentide suhtes, kes said pensioni üldise vanaduspensioni seaduse (Algemene Ouderdomswet; edaspidi „AOW”) või töövõimetuskindlustuse seaduse (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering; edaspidi „WAO”) alusel.

- 16 Seevastu isikud, kes sellesse süsteemi ei kuulunud, pidid haigusriski vastu kindlustamiseks sõlmima kindlustusseltsiga erakindlustuslepingu.

- 17 Ravikindlustusseadus (Zorgverzekeringswet; edaspidi „ZVW”) kehtestas alates 1. jaanuarist 2006 seadusjärgse kohustusliku ravikindlustussüsteemi kõikidele isikutele, kes elavad või töötavad Madalmaades.

18 Nimetatud seaduse artikkel 69 on alates 1. augustist 2008 kehtivas redaktsioonis sõnastatud järgmiselt:

„1. Välisriigis elavad isikud, kellel on Euroopa Ühenduste Nõukogu määruse või vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingule või sotsiaalkindlustuse kokkuleppele vastu võetud määruse alusel õigus vajaduse korral ravile või ravikulude hüvitamisele, nagu seda näevad ette ravikindlustust reguleerivad õigusnormid nende elukohariigis, registreerivad end [CVZ-s], välja arvatud juhul, kui neile on käesoleva seaduse alusel ette nähtud kohustuslik kindlustus.

2. Esimeses lõigus nimetatud isikud peavad tasuma ministri määrusega kehtestatud sissemakse. Nimetatud määrusega kindlaksmääratud osa kõnealusest sissemaksest käsitatakse ravikindlustustoetuse seaduse [(Wet op de zorgtoeslag)] tähenduses ravikindlustuse sissemaksena.

3. Kui isik ei registreeri end nelja kuu jooksul pärast lõikes 1 nimetatud õiguse tekkimist, määrab [CVZ] registreerima kohustatud isikule õiguse tekkimise päeva ja registreerimise päeva vahele jäävaks perioodiks, kuid mitte pikemaks kui viis aastat, rahatrahvi, mille suurus on 130% ministri määrusega määratud osast lõike 2 mõttes.

4. [CVZ] ülesanne on täita esimesest lõigust ja selles nimetatud rahvusvahelistest õigusnormidest tulenevaid haldusülesandeid ning samuti otsustada teises lõigus nimetatud sissemaksete kinnipidamise ja kogumise üle [...]”

- 19 Ravikindlustusmääruse (Regeling zorgverzekering) artikli 6.3.1 lõige 1 ja artikli 6.3.2 lõige 1 sätestavad järgmist:

„Isiku eest [ZVW] artikli 69 esimese lõigu mõttes makstav sissemakse arvutatakse sel viisil, et makse baasmäär korrutatakse arvuga, mis tuleneb ühe isiku eest elukohariigi ravikindlustuse kaetavate keskmiste ravikindlustuskulude ja ühe isiku eest Madalmaade ravikindlustuse kaetavate keskmiste ravikindlustuskulude vahelisest suhtest.

[...]

[ZVW] artiklis 6.3.1 nimetatud sissemakse artikli 69 esimeses lõigus nimetatud isiku eest, kellel on õigus saada pensioni, ning tema pereliikmete eest peetakse pensioni maksva asutuse poolt sellest pensionist kinni ja kantakse haigekassale.”

- 20 Ravikindlustusseaduse rakendamise ja kohandamise seaduse (Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet; edaspidi „IZVW”) artikli 2.5.2 lõikes 2 on ette nähtud:

„Ravikindlustuse või ravikulude kandmise leping, mis on sõlmitud sellise välisriigis elava kindlustatud isiku eest või poolt, kellel on Euroopa Ühenduste Nõukogu määruse või vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingule või sotsiaalkindlustuse kokkuleppele vastu võetud määruse alusel õigus ravile või ravikulude hüvitamisele, nagu seda näevad ette ravikindlustust reguleerivad õigusnormid nende elukohariigis, lõpeb alates 1. jaanuarist 2006, kui lepingu alusel on tekkinud õigused, mis on vastavuses

nende õigustega, mis on isikul alates sellest ajast sellise määruse või kokkuleppe alusel, juhul kui kindlustatud isik on enne 1. maid 2006 täitnud oma kohustuse registreerida end [CVZ-s] vastavalt [ZVW] artiklile 69”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 21 Põhikohtuasja kaebajad, kes on kõik Madalmaade kodanikud ning kes elavad teises liikmesriigis kui Madalmaade Kuningriik – käesolevas asjas sõltuvalt juhtumist kas Belgias, Hispaanias, Prantsusmaal või Maltal – saavad kas AOW alusel vanaduspensioni või WAO alusel Madalmaade töövõimetuspensioni.

- 22 Eelnimetatud kaebajad, kellest ükski ei olnud enne 1. jaanuari 2006 ZFW-s sätestatud seadusjärgse kohustusliku ravikindlustussüsteemi alusel kindlustatud, sõlmisid haigusriiski vastu kindlustamiseks ravikindlustuslepingud eraõiguslike kindlustusseltsidega, mis asusid sõltuvalt juhtumist Madalmaades või teistes liikmesriikides.

- 23 Pärast ZVW jõustumist 1. jaanuaril 2006 tõdes CVZ, et kuna põhikohtuasja kaebajad oleksid olnud hõlmatud ZVW-s sätestatud seadusjärgse kohustusliku ravikindlustussüsteemiga, kui nad oleksid elanud Madalmaades, oli neil sellest ajast peale vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a õigus saada mitterahalisi hüvitisi oma elukohariigis ja seda pensioni maksuma kohustatud riigi ehk Madalmaade Kuningriigi kulul. Seejärel saatis CVZ kõikidele asjaomastele kaebajatele vormi E 121, et nad saaksid end oma elukohariigi haigekassas registreerida. J. C. Ramaer, J. F. van der Nat ja O. Fokkens nõustusid end registreerima, ehkki viimane neist tegi seda „teatud

tingimustel". J. A. van Delft, J. M. van Willigen ja C.M. Janssen aga keeldusid enda registreerimisest.

- 24 Nendel põhikohtuasja kaebajatel, kes olid Madalmaades asuva kindlustusseltsiga sõlminud erakindlustuslepingu, lõppes see leping IZVW-s sätestatud tingimustel automaatselt samal kuupäeval, s.o 1. jaanuaril 2006. Seevastu neil, kes olid niisuguse lepingu sõlminud mõnes teises liikmesriigis asuva kindlustusseltsiga, oli võimalik see säilitada.
- 25 Sõltuvalt juhtumist pidas CVZ 2006. aasta või 2007. aasta jooksul tehtud otsuste alusel põhikohtuasja kaebajatele makstud pensionidelt kinni ZVW artiklis 69 sätestatud sissemaksed, et nimetatud seadusega kehtestatud seadusjärgne kohustuslik ravikindlustussüsteem oleks neile kohaldatav.
- 26 Rechtbank te Amsterdam jättis 31. jaanuaril ja 17. detsembril 2008 tehtud kohtuotsustega kaebused, mille põhikohtuasja kaebajad asjaomaste otsuste vaidlustamiseks esitasid, rahuldamata.
- 27 Kõnealused kaebajad esitasid Centrale Raad van Beroepile nende kohtuotsuste peale apellatsioonkaebuse.
- 28 Eelotsusetaotluse kohaselt väidavad kõik põhikohtuasja kaebajad apellatsioonkaebuses, et määruse nr 1408/71 artiklid 28 ja 28a ei sisalda kohustuslikke norme, mis määravad kindlaks kohaldatavad õigusaktid, mille kohaselt oleksid nad automaatselt elukohaliikmesriigi mitterahaliste hüvitiste süsteemile allutatud. Nad leiavad siiski, et

nad võivad valida, kas registreerida end määruse nr 574/72 artikli 29 kohaselt vormi E 121 kasutades nende elukohariigi pädevas asutuses kõnealuste hüvitiste saamiseks vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a või vastavas asutuses registreerimata jätmise korral sõlmida erakindlustuslepingu. Viimasena nimetatud juhul ei saa pensioni maksma kohustatud liikmesriik sissemakset kõnealuse määruse artikli 33 alusel kinni pidada, kuna sellisel juhul ei pea mitterahalisi hüvitisi kandma kõnesoleva riigi asutus.

29 Eelotsusetaotlusest nähtuvalt väidavad põhikohtuasja kaebajad veel, et rikutud on neile ELTL artiklitest 21 ja 45 tulenevaid õigusi, kuna nad on kohustatud tasuma sissemakseid elukohariigis antavate hüvitiste eest, mida nad aga ei soovi saada, sest need hüvitised on nende arvates ebasoodsamad. Seevastu sooviksid nad enne 1. jaanuari 2006 kehtinud olukorra säilitamist, et nad saaksid kõikide ravikulude katmiseks ise eraõigusliku kindlustuslepingu sõlmida.

30 Eelotsusetaotlusest tulenevalt väidab CVZ omalt poolt, et määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a alusel mitterahaliste hüvitiste saamise õigus ei sõltu registreerimisest elukohariigi pädevas asutuses, nii et isegi kui asjaomased isikud ei ole end selles asutuses registreerinud ega ole tuginenud seega õigusele saada nimetatud sätetest tulenevaid mitterahalisi hüvitisi, võib pensioni tasuma kohustatud liikmesriik pidada pensionilt kinni sissemakse. Vastupidisel juhul kahjustataks sotsiaalkindlustussüsteemi solidaarsust, sest siis võiks iga huvitatud isik oodata hetke, kuni ta vajab ravi, et end registreerida ning seega olla sissemakset tasuma kohustatud isikuks.

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et mitmest asjaolust nähtub, et määrus nr 1408/71 välistab valikuõiguse, millele tuginevad põhikohtuasja kaebajad. Kõnealune määrus määrab kohustuslikult kindlaks, milline riik peab andma asjaomasele

isikule hüvitised ning millise riigi arvel need hüvitised antakse. Ning juhul kui määrus nr 1408/71 näeb ette valikuõiguse, on see sätestatud sõnaselgelt. Seevastu võib nii määruse nr 574/72 artikli 29 kui ka 3. juuli 2003. aasta otsuse kohtuasjas C-156/01: van der Duin ja ANOZ Zorgverzekerings (EKL 2003, lk I-7045, lk 40) alusel järeltada, et registreerimine elukohariigi asutuses on tegur, mis toob kaasa määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a kohaldamise. Seega juhul, kui sellist registreerimist ei ole toimunud, ei pea neid kulusid kandma Madalmaade Kuningriigi pädevad asutused määruse nr 1408/71 artikli 33 tähenduses, kuna niisugusel juhtumil ei saa neile mingit hüvitist anda. Järelikult ei ole nimetatud sättes ette nähtud tingimused sisse-makse kinnipidamiseks kõik täidetud.

32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab veel, et kui kaebajate esile tõstetud valikuõigus on määruse nr 1408/71 sätete kohaselt välistatud, siis tõusetub küsimus, kas ZVW artikli 69 ja määruse nr 1408/71 artikli 33 kohaselt kinnipeetav sisse-makse on ELTL artiklitega 21 ja/või 45 vastuolus.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses, et kuigi elukohariigi koefitsiendi kohaldamine vähendas mitteresidentide poolt tasumisele kuuluvat summat võrreldes residentide poolt tasumisele kuuluva summaga ja kuigi liidu õigus ei taga töötajale, et tema tegevuse või elukoha üleviimine teise liikmesriiki oleks sotsiaal-kindlustuse seisukohalt neutraalne, võib see põhikohtuasja kaebajate jaoks, kes ZVW jõustumise hetkeks olid juba eraõigusliku kindlustuslepingu alusel kaetud, tähendada siiski seda, et neil on väiksem huvi edasi kasutada oma õigust vabalt liikuda ja elada väljaspool Madalmaad. Seda esiteks seetõttu, et nad peaksid kulutama rohkem ravikindlustusele, ning teiseks seetõttu, et ravivõimalused oleksid vähem soodsad. Kui aga Madalmaade seadusandja soovi tagada kohustuslik ravikindlustus Madalmaade kõigile residentidele võib käsitleda põhjusena, mis tugineb üldise huvi objektiivsetele

kaalutlustele, ei oleks selge see, kas kohustus tasuda sissemaksid isegi siis, kui elukohariigis ei ole end registreeritud, on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

34 Neil asjaoludel otsustas Centrale Raad van Beroep menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 1408/71 artikleid 28, 28a ja 33, määruse nr 1408/71 VI lisa jao R punkti 1 alapunkte a ja b ning määruse nr 574/72 artiklit 29 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega on vastuolus selline siseriiklik säte nagu [ZVW] artikkel 69, kuna pensionär, kes üldjuhul võib tugineda määruse nr 1408/71 artiklitest 28 ja 28a tulenevatele õigustele, on kohustatud end registreerima [CVZ-s] ja selle pensionäri pensionist tuleb sissemaksed kinni pidada ka siis, kui ta ei ole määruse nr 574/72 artikli 29 tähenduses registreeritud?

2. Kas [ELTL artikleid 21 ja 45] tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline siseriiklik säte nagu [ZVW] artikkel 69, kuna [liidu] kodanik, kes üldjuhul võib tugineda määruse nr 1408/71 artiklitest 28 ja 28a tulenevatele õigustele, on kohustatud end registreerima [CVZ-s] ja selle kodaniku pensionist tuleb sissemaksed kinni pidada ka siis, kui ta ei ole määruse nr 574/72 artikli 29 tähenduses registreeritud?”

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel otsustas Euroopa Kohtu president, et käesolevat kohtuasja tuleb Euroopa Kohtu kodukorra artikli 55 lõike 2 esimese lõigu alusel eelisjärjekorras menetleda.

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- ³⁶ Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahab esimese küsimusega teada seda, kas määruse nr 1408/71 artikleid 28, 28a ja 33 koostoimes määruse nr 574/72 artikliga 29 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis sätestavad, et osutatud riigi õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad nii nagu põhikohtuasja kaebajad teises liikmesriigis, peavad selles riigis mitterahaliste haigushüvitiste saamiseks, mida neil esimesena nimetatud liikmesriigi kulul on õigus saada, esiteks end vastava riigi pädevas asutuses registreerima ning teiseks tasuma saadavalt pensionilt kinnipidamise teel sissemakse asjaomaste hüvitiste saamiseks isegi juhul, kui nad ei ole end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerinud.
- ³⁷ Eelotsusetaotlusest tuleneb, et kõne all olev küsimus on esitatud vaidluse raames, mis puudutab selliste sissemaksete õiguspärasust, mida Madalmaade ametiasutused nõuavad põhikohtuasja kaebajatelt mitterahaliste haigushüvitiste eest, mida maksatakse määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a alusel nende elukohaliikmesriigis Madalmaade Kuningriigi kulul, pärast seda, kui selles liikmesriigis jõustus 1. jaanuaril 2006 ZVW-ga kehtestatud uus seadusjärgne kohustuslik ravikindlustussüsteem, mis asendas ravikindlustussüsteemi, mis oli enne nimetatud kuupäeva ZFW-ga ette nähtud vaid töötajatele, kelle sissetulek oli teatud künnisest madalam, ning mida kohaldatakse edaspidi kõikidele isikutele, kes elavad või töötavad selles liikmesriigis.

- 38 Siinjuures tuleb sissejuhatajateks meenutada, et määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a on ette nähtud „kollisiooninorm”, mille alusel saab kindlaks määrata, milline asutus on kohustatud andma nendes sätetes osutatud hüvitisi pensionäridele, kes elavad muus liikmesriigis kui neile pensioni maksta kohustatud riik (vt 10. jaanuari 1980. aasta otsus kohtuasjas 69/79: Jordens-Vosters, EKL 1980, lk 75, punkt 12; 10. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-389/99: Rundgren, EKL 2001, lk I-3731, punktid 43 ja 44, ning eespool viidatud kohtuotsus van der Duin ja ANOZ Zorgverzekering, punkt 39).
- 39 Määruse nr 1408/71 artikli 28 kohaselt pensionärid, kellel on õigus saada pensioni ühe liikmesriigi õigusaktide alusel ja kes elavad teises liikmesriigis, kus neil ei ole õigust saada mitterahalisi haigushüvitisi, saavad oma elukohaliikmesriigi pädeva asutuse poolt antavaid kõnealuseid hüvitisi pensioni maksta kohustatud riigi nimel ja arvel selles ulatuses, milles neil oleks neid hüvitisi õigus saada pensioni maksta kohustatud riigi õigusaktide alusel, juhul kui nad elaksid selle riigi territooriumil (vt eespool viidatud kohtuotsus van der Duin ja ANOZ Zorgverzekering, punktid 40, 47 ja 53).
- 40 Määruse nr 1408/71 artikkel 28a näeb ette sisuliselt sarnase normi, juhul kui õigus mitterahalistele haigushüvitistele on elukohaliikmesriigis olemas, kusjuures viimati nimetatud ei sea hüvitiste saamise õigust sõltuvusse kindlustus- või töötamistingimusest, et mitte panna ebasoodsamasse olukorda liikmesriike, mille õigusaktide kohaselt tekib õigus mitterahalistele hüvitistele pelgalt elukoha tõttu nende territooriumil (vt eespool viidatud kohtuotsus Rundgren, punktid 43 ja 45).
- 41 Eelnevast järeldub, et käesoleval juhul kuuluvad ZVW jõustumisest Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavad sellised isikud nagu põhikohtuasja kaebajad, kes elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad ning kes enne mainitud kuupäeva ei kuulunud määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a kohaldamisalasse – kuivõrd oma sissetuleku suurust arvestades ja elukohast sõltumata on neil seadusjärgse kohustusliku

ravikindlustussüsteemiga ette nähtud haigushüvitiste saamine välistatud –, alates 1. jaanuarist 2006 eespool nimetatud sätete kohaldamisalasse.

- 42 Määruse nr 1408/71 VI lisa jao R punkti 1 alapunktide a ja b kohaselt peavad pensionärid, kellel on vastavalt nimetatud määruse artiklitele 28 ja 28a õigus saada Madalmaade Kuningriigi kulul mitterahalisi haigushüvitisi elukohaliikmesriigis, selleks ennast [CVZ-s] registreerima. Lisaks peavad nad vastavalt määruse nr 574/72 artiklile 29 nende hüvitiste saamiseks registreerima end ka elukohaliikmesriigi pädevas asutuses, esitades õiendi selle kohta, et neil on pensioni maksmata kohustatud riigi õigusaktide alusel õigus kõnealuseid hüvitisi saada. Selleks õiendiks on vorm E 121.
- 43 Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalidest tuleneb, et käesolevas asjas pensionäridele, kellel on õigus saada pensioni Madalmaade õigusaktide alusel ja kes elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad, kehtestatud kohustus määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a ette nähtud mitterahaliste haigushüvitiste saamiseks selles riigis registreerida end CVZ-s on vaatamata sellele, et seda kohustust on esimeses eelotsuse küsimuses mainitud, põhikohtuasjas vaidlustatud vaid selles ulatuses, mil see toob kaasa nende isikute pensionilt sissemaksete kinnipidamise asjaomase riigi poolt, mille õiguspärasuse üle vaieldakse.
- 44 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma esimeses küsimuses teada sisuliselt seda, kas sellised pensionärid nagu põhikohtuasja kaebajad, kes elavad muus liikmesriigis kui pensioni maksmata kohustatud riik, võivad end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerimata jätta ja otsustada, et määrus nr 1408/71 nende suhtes ei kehti, ning loobuda seega viimati nimetatud liikmesriigis määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a alusel antavatest hüvitistest ja

vabaneda seeläbi kohustusest teha pensioni maksuma kohustatud liikmesriigis nende hüvitistega seotud sissemaksleid vastavalt kõnealuse määruse artiklile 33.

- 45 O. Fokkens ja C. M. Janssen väidavad esmalt siiski vastupidi eelotsusetaotluse esitanud kohtu seisukohale, et nende olukord ei kuulu mitte määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a kohaldamisalasse, vaid seda reguleerib määruse artikli 13 lõike 2 punkt f, mille kohaselt kuuluvad nad vaid oma elukohaliikmesriigi õigusaktide kohaldamisalasse, ilma et neil oleks mingit valikuvõimalust, kuna Madalmaade õigusaktid ei ole enam nende suhtes kohaldatavad, sest nad on Madalmaades töötamise lõpetanud. Seega ei ole Madalmaade Kuningriik pädev asjaomaste hüvitistega seotud sissemaksleid kinni pidama.
- 46 Siinkohal olgu meenutatud, et määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f kohaselt isik, kelle suhtes ei ole liikmesriigi õigusaktid enam kohaldatavad, ilma et teise liikmesriigi õigusaktid oleksid muutunud tema suhtes kohaldatavaks vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punktidele a-d või artiklitele 14-17, allub oma elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidele. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on osutatud artikli 13 lõike 2 punkt f kohaldatav muu hulgas sellistele isikutele, kes on lõplikult lõpetanud igasuguse tööalase tegevuse (11. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-275/96: Kuusijärvi, EKL 1998, lk I-3419, punktid 39 ja 40, ning 11. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/02: Adanez-Vega, EKL 2004, lk I-10761, punkt 24).
- 47 Seda üldist sätet, mis on toodud määruse nr 1408/71 II jaotises „Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine”, kohaldatakse siiski vaid niivõrd, kui III jaotisesse kuuluvad eri liiki hüvitistega seotud erisätted ei näe sellest ette erandeid (vt 27. mai 1982. aasta otsus kohtuasjas 227/81: Aubin, EKL 1982, lk 1991, punkt 11).

- 48 Täpsemalt öeldes on kõnealuse määruse artiklites 28 ja 28a, mis on toodud III jaotise 1. peatükis „Haigus ning rasedus ja sünnitus”, nimetatud üldnormidest ette nähtud erandid, mis puudutavad mitterahaliste haigushüvitiste andmist pensionäridele, kes elavad muus liikmesriigis kui pensioni maksuma kohustatud riik.
- 49 Seega jättis eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasjaga sarnases kohtuasjas õigesti kohaldamata määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f, kohaldades selle asemel sama määruse artikleid 28 ja 28a.
- 50 Sellega seoses tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt esiteks teada seda, kas artiklite 28 ja 28a alusel kehtestatud kord on nende sätete kohaldamisalasse kuuluva te pensionäride jaoks imperatiivne, ning teiseks, kas nimetatud isikutel on kohustus tasuda sissemaksid kõnealustes sätetes ette nähtud hüvitiste saamiseks.
- 51 Mis puudutab esiteks võimalust, et pensionärid, kes elavad muus liikmesriigis kui pensioni maksuma kohustatud riik, loobuvad määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a ette nähtud süsteemi kohaldamisest, tuleb märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale moodustavad määruse nr 1408/71 sätted, mis määravad kindlaks kohaldatava õiguse, kollisiooninormide süsteemi, mille täielikkuse tulemusena piiratakse siseriiklike seadusandjate pädevust määrata nende asjassepuutuva siseriikliku õiguse ulatust ja kohaldamistingimusi seoses isikutega, kelle suhtes see õigus kehtib, ja territooriumiga, kus tekivad siseriiklike sätete õiguslikud tagajärjed (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Adanez-Vega, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Kuna määruses nr 1408/71 ette nähtud kollisiooninormid on seega liikmesriikidele imperatiivsed, ei saa seda enam asuda seisukohale, et nende normide kohaldamisalasse

kuuluvad kindlustatud isikud võiksid neist tagajärgedest hoiduda, omades võimalust otsustada, et need normid nende suhtes ei kehti. Määruses nr 1408/71 kehtestatud kollisiooninormide süsteemi kohaldamine sõltub vaid objektiivsest olukorrast, kus asjassepuutuv töötaja on (vt selle kohta 12. detsembri 1967. aasta otsus kohtuasjas 11/67: Couture, EKL 1967, lk 487, 500; 13. detsembri 1967. aasta otsus kohtuasjas 12/67: Guissart, EKL 1967, lk 551, 562, ning 29. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-60/93: Aldewereld, EKL 1994, lk I-2991, punktid 16–20).

- 53 Selles kontekstis on Euroopa Kohus varem otsustanud, et ei EL toimumise leping, eelkõige selle artikkel 45 ega määrus nr 1408/71 ei anna võõrtöötajatele võimalust eelnevalt otsustada, et nad loobuvad kehtestatud süsteemist, eelkõige mis tuleneb määruse nr 1408/71 artikli 28 lõikest 1 (5. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas C-160/96: Molenaar, EKL 1998, lk I-843, punkt 42).
- 54 Pealegi seal, kus määrus nr 1408/71 annab selle kohaldamisalasse kuuluvatele kindlustatud isikutele valikuvõimaluse, milliseid õigusakte kohaldada, on see sõnaselgelt ette nähtud (eespool viidatud kohtuotsus Aubin, punkt 19).
- 55 Nagu J. A. van Delft ja J. M. van Willigen on väitnud, peab eelõeldu tõepoolest paika määruse nr 1408/71 artikli 17a puhul, mille kohaselt on ühe liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saava või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saava isiku, kes elab mõne muu liikmesriigi territooriumil, taotlusel lubatud ta välja arvata viimati nimetatud liikmesriigi õigusaktide kohaldamisalast, tingimusel et nimetatud õigusaktid ei kehti tema suhtes seoses tema tööga.
- 56 Samas on selge, et asjaomane säte, mis sisaldub määruse nr 1408/71 II jaotises, ei ole põhikohtuasjaga sarnases asjas kohaldatav, kuna nii nagu J. A. van Delft ja J. M. van

Willigen möönsid, sätestavad kõnealuse määruse artiklid 28 ja 28a erandeid sisaldavad erinormid kõnealustele pensionäridele makstavate haigushüvitiste kohta.

- 57 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 47, ei anna määruse nr 1408/71 artiklid 28 ja 28a oma sõnastusest tulenevalt pensionäridele, kes kuuluvad nende sätete kohaldamisalasse, seevastu mingisugust valikuvõimalust. Määruse nr 1408/71 artiklis 28 on imperatiivselt ette nähtud, et juhul kui pensionär, kellel on õigus saada pensioni ühe liikmesriigi õigusaktide alusel, elab teises liikmesriigis, kus tal ei ole õigust hüvitistele, „saab” ta siiski selle liikmesriigi pädevatelt asutustelt mitterahalisi hüvitisi niisuguses ulatuses, nagu tal oleks neid hüvitisi õigus saada, kui ta elaks pensioni maksuma kohustatud liikmesriigis. Samuti juhul, kui elukohaliikmesriigis on ette nähtud õigus saada mitterahalisi hüvitisi, paneb määruse nr 1408/71 artikkel 28a muud võimalust ette nägemata pensioni maksuma kohustatud liikmesriigile kohustuse kanda hüvitise kulud ka niisuguses osas, nagu asjaomasel pensionäril oleks õigus neid hüvitisi saada, kui ta elaks pensioni maksuma kohustatud liikmesriigis.
- 58 Põhikohtuasja kaebajad väidavad siiski, et määruse nr 574/72 artiklis 29 on sätestatud, et saamaks määruse artiklite 28 ja 28a alusel mitterahalisi hüvitisi oma elukohaliikmesriigi territooriumil, tuleb pensionäril registreerida end selle liikmesriigi pädevas asutuses, esitades vormi E 121 kujul õiendi selle kohta, et tal on õigus saada kõnealuseid hüvitisi vastavalt nendele õigusaktidele, mille alusel tuleb talle maksta pensioni.
- 59 Põhikohtuasja kaebajad väidavad siinjuures, et eespool viidatud kohtuotsuse van der Duin ja ANOZ Zorgverzekeringspunktides 40, 47 ja 53 tehtud otsuses leidis Euroopa Kohus, et „alles pärast seda”, kui pensionär on liitunud määruse nr 1408/71 artikliga 28 kehtestatud skeemiga, registreerides end elukohaliikmesriigi asutuses, saab pensionär õiguse mitterahalistele hüvitistele viimasena nimetatud liikmeriigis. Sellest

tuleneb, et elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerimata jätmise korral võib teise liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saav isik loobuda mitterahaliste hüvitiste saamisest elukohaliikmesriigis.

- 60 Selle argumentatsiooniga ei saa siiski nõustuda.
- 61 Kui liikmesriigi pädev asutus väljastab vormi E 121, annab ta sellega vaid teada, et asjaomasel kindlustatud isikul oleks õigus saada selle riigi õigusaktide alusel mitterahalisi hüvitisi juhul, kui ta seal elaks (vt analoogia alusel 10. veebruari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-202/97: FTS, EKL 2000, lk I-883, punkt 50, ning 30. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-178/97: Banks jt, EKL 2000, lk I-2005, punkt 53).
- 62 Kuna niisugune vorm on puhtalt deklaratiivne, ei ole selle vormi liikmesriigi pädevale asutusele esitamine kindlustatud isiku selles asutuses registreerimiseks eeldus, mille alusel tekib õigus saada hüvitisi selles liikmesriigis.
- 63 Siit järeldub, et elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerimine, mis on sätestatud määruse nr 574/72 artiklis 29, on vaid haldusformaalsus, mille täitmine on vajalik, et tagada mitterahaliste hüvitiste efektiivne andmine selles liikmesriigis vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a. Just selles kontekstis tuleb mõista eespool viidatud kohtuotsuse van der Duin ja ANOZ Zorgverzekeringen punkte 40, 47 ja 53, milles Euroopa Kohus leidis, et alles pärast seda, kui pensionärid on end asjaomasel asutuses registreerinud, saavad nad sellelt asutuselt vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 28 ja määruse nr 574/72 artiklile 29 mitterahalisi hüvitisi.

- 64 Järelikult, kui ühe liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni saav isik on määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a kirjeldatud objektiivses olukorras, on tema suhtes kohaldatav osutatud sätetes esitatud kollisiooninorm, ilma et ta saaks sellest loobuda, jättes end määruse nr 574/72 artikli 29 kohaselt oma elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerimata.
- 65 Seega on määruse nr 1408/71 artiklid 28 ja 28a nende kohaldamisalasse kuuluvate kindlustatud isikute suhtes imperatiivsed.
- 66 Mis puudutab teiseks sissemaksete tasumise kohustust pensioni maksmata kohustatud riigis, väidavad C. M. Janssen ja O. Fokkens, et määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a kohaldamine ei saa igal juhul olla õigustuseks sellele, et nad on kohustatud tegema ZVW-ga kehtestatud seadusjärgsesse kohustuslikku ravikindlustussüsteemi sissemakseid, kuna elu- või töökoha puudumise tõttu Madalmaades ei ole neil uute õigusnormide kohaselt õigust mitterahalistele haigushüvitistele selles liikmesriigis. Vastupidi ZFW-le jätab ZVW mitteresidendid sõnaselgelt oma kohaldamisalast välja.
- 67 Selles argumentatsioonis jäetakse siiski arvesse võtmata asjaolu, et käesoleva otsuse punktides 37–41 tulenevalt on määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a ette nähtud „kollisiooninorm”, mille alusel on pensionäridel, kes elavad muus liikmesriigis kui pensioni maksmata kohustatud riik, õigus saada viimasena nimetatud riigi kulul mitterahalisi haigushüvitisi oma elukohaliikmesriigis selles ulatuses, milles neil oleks neid hüvitisi õigus saada pensioni maksmata kohustatud riigi õigusaktide alusel, juhul kui nad elaksid selle riigi territooriumil.

- 68 Järelikult, kuigi vastab tõeale asjaolu, mida ei ole ka kahtluse alla seatud, et ZVW-d ei kohaldata Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavate isikute suhtes, kes sarnaselt põhikohtuasja kaebajatega elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad, on nendel kaebajatel juhul, kui neil oleks õigus saada ZVW alusel mitterahalisi haigushüvitisi Madalmaades, kui nad seal elaksid, õigus saada määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a kehtestatud korra alusel nimetatud liikmesriigi kulul asjaomaseid hüvitisi oma elukohaliikmesriigis.
- 69 Siinkohal olgu meenutatud, et määruse nr 1408/71 artikli 33 lõike 1 kohaselt võib liikmesriigi asutus, kes on kohustatud pensioni maksuma ja kes kohaldab õigusakte, mis sätestavad pensionäride sissemaksete kinnipidamise haigushüvitiste katmiseks, teha selliseid kinnipidamisi tema väljamakstavatest pensionidest selle määraneni, mis kõnealuse liikmesriigi asutusel tuleb kanda vastava määruse artiklite 28 ja 28a alusel antavate hüvitiste kuludena.
- 70 Käesoleval juhul on selge, et Madalmaade õigusaktid, mille alusel põhikohtuasja kaebajatele pensioni makstakse, sätestavad sellise sissemaksete kinnipidamise.
- 71 Määruse nr 1408/71 artiklitega 28 ja 28a kehtestatud süsteemis maksab pensionäriale mitterahalisi hüvitisi elukohaliikmesriigi pädev asutus pensioni maksuma kohustatud riigi kulul.
- 72 Seega, kuivõrd eeltoodule tuginedes ei saa määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a kohaldamisalasse kuuluvad pensionärid nende sätetega kehtestatud süsteemi imperatiivsust arvestades otsustada loobuda õigusest saada mitterahalisi hüvitisi oma elukohaliikmesriigis ja jätta end selle liikmesriigi pädevas asutuses registreerimata, ei

vabane nad registreerimata jätmise korral kohustusest teha pensioni maksuma kohustatud liikmesriigis sissemaksleid, kuna nende maksmise eest vastutab ikkagi jätkuvalt viimati nimetatud riik, ega saa kõnealuse määrusega ette nähtud süsteemi kohaldamata jätta.

73 Vastab tõele, et juhul kui kindlustatud isik jätab end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerimata, ei saa ta kõnealuseid hüvitisi selles liikmesriigis tegelikult kasutada ning ei põhjusta seega mingeid kulusid, mida pensioni maksuma kohustatud liikmesriik tema elukohaliikmesriigile peab hüvitama vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 36 koostoimes määruse nr 574/72 artikliga 95.

74 Niisugune asjaolu ei mõjuta siiski kuidagi õiguse olemasolu nendele hüvitistele ja seega vastavat kohustust maksta selle liikmesriigi pädevatele asutustele, mille õigusnormide alusel sellekohane õigus eksisteerib, nõutavad sissemaksed vastutasuks riski eest, mida ta määruse nr 1408/71 sätete kohaselt katab. Nagu Euroopa Kohus on varem otsustanud, ei pane ükski liidu õigusnorm liikmesriigi pädevale asutusele kohustust kontrollida, et kindlustatud isikul võib olla tegelikult võimalik saada kõiki ravi-kindlustussüsteemi alla kuuluvaid hüvitisi, enne kui ta selle isiku kindlustab ja temalt vastavad sissemaksed kinni peab (eespool viidatud kohtuotsus Molenaar, punkt 41).

75 Nagu väitsid Madalmaade valitsus ja Euroopa Komisjon, on selline sissemaksete taandumise kohustus, mille aluseks on hüvitiste saamise õiguse olemasolu, isegi kui asjaomaseid hüvitisi tegelikult ei maksta, siseriiklikes sotsiaalkindlustussüsteemides kehitivele solidaarsuspõhimõttele omane, kuna niisuguse kohustuse puudumisel võib see

ajendada huvitatud isikuid ootama riski realiseerumist enne, kui nad teevad süsteemi rahastamiseks sissemaksed.

76 J. A. van Delfti ja J. M. van Willigeni esile toodud asjaolu, et viimati nimetatud isikute – kes olid varem ja on ka edaspidi eraõigusliku kindlustuslepingu alusel haigusrisiki vastu kindlustatud – vanust arvestades ei ole neil mingisugust huvi sellisel spekulatiivsel moel käituda, on siinjuures asjassepuutumatu, kuna on üheselt selge, et ohtu selliselt käituda ei ole võimalik vähemalt mingi osa kõnealusesse sotsiaalkindlustussüsteemi kuuluvate isikute puhul välistada. Selleks, et kõnealune süsteem ei kaotaks oma olemuslikku sisu, peavad kõik sinna kuuluvad kindlustatud isikud selle solidaarsuse tagamisel kohustuslikult osalema, sõltumata sellest, kuidas igäüks neist individuaalselt vastavalt oma isiklikele omadustele käituda võib.

77 Peale selle eksivad J. A. van Delft ja J. M. van Willigen, kui nad väidavad, et pensioni maksmata kohustatud liikmesriik ei või tugineda asjaomase süsteemi solidaarsust käsitlevale argumendile, kuna viimane ei kannu mitterahaliste haigushüvitiste andmise riski elukohaliikmesriigis.

78 Ehkki määruse nr 574/72 artiklis 95 on sätestatud, et põhimõtteliselt makstakse määruse nr 1408/71 artiklite 28 ja 28a alusel antud hüvitiste summa pensioni maksmata kohustatud liikmesriigi pädeva asutuse poolt elukohaliikmesriigi asutusele ühekordse summaga tagasi, on selle eesmärk siiski katta kõik huvitatud isikutele antud mitterahalised hüvitised ja see summa arvutatakse elukohaliikmesriigilt pensioni saavale isikule osutatavate tervishoiuteenuste aasta keskmise kulu alusel; ühekordne summa on

„võimalikult lähedane” tekkinud tegelikele kuludele (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus van der Duin ja ANOZ Zorgverzekeringen, punkt 44).

- 79 Sellest järeldub, et teises liikmesriigis elavale isikule pensioni maksuma kohustatud liikmesriik kannab põhilise osa riskist, mis on seotud mitterahaliste hüvitiste andmisega liikmesriigis, kus kõnealused isikud elavad.
- 80 Eeltoodud arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 artikleid 28, 28a ja 33 koostoimes määruse nr 574/72 artikliga 29, tuleb tõlgendada selliselt, et nendega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis sätestavad, et osutatud riigi õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad teises liikmesriigis, kus neil on õigus vastavalt artiklitele 28 ja 28a saada selle liikmesriigi pädeva asutuse poolt antavaid mitterahalisi haigus-hüvitisi, peavad tasuma pensionilt kinnipidamise teel sissemakse asjaomaste hüvitiste saamiseks isegi juhul, kui nad ei ole end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerinud.

Teine küsimus

- 81 Teises küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ELTL artikleid 21 ja 45 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis sätestavad, et osutatud riigi õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad teises liikmesriigis, kus neil on õigus vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a saada asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse poolt antavaid mitterahalisi haigus-hüvitisi, peavad esiteks pensioni maksuma

kohustatud liikmesriigi pädevas asutuses end registreerima ning teiseks tasuma pensionilt kinnipidamise teel sisse makse asjaomaste hüvitiste saamiseks isegi juhul, kui nad ei ole end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerinud.

- 82 Nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 43, ei ole põhikohtuasjas küsimuse alla seatud vaidlustatud pensionäridele kehtestatud kohustust kui sellist registreerida end CVZ-s selleks, et saada määruse nr 1408/71 artiklites 28 ja 28a ette nähtud mitterahalisi haigushüvitisi.
- 83 Neil asjaoludel tuleb teist küsimust mõista nii, et sellega tahetakse sisuliselt teada, kas ELTL artiklitega 21 ja 45 on vastuolus sellised siseriiklikud õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28, 28a ja 33 sätestavad, et pensionärid, kes elavad teises liikmesriigis kui pensioni maksma kohustatud riik, on kohustatud viimati nimetatud riigis tasuma sisse makseid mitterahaliste haigushüvitiste saamiseks elukohaliikmesriigis isegi juhul, kui nad ei ole end selle riigi pädevas asutuses registreerinud.
- 84 Tuleb meenutada, et nii Euroopa Kohtu praktikast kui ka ELTL artikli 168 lõikest 7 tuleneb, et liidu õigus ei kahanda liikmesriikide pädevust oma sotsiaalkindlustus-skeemide korraldamisel, eeskätt tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ning kättesaadavaks muutmisel. Juhul kui liidu tasandil ei ole ühtlustamist toimunud, siis määratakse sotsiaalkindlustushüvitiste andmise tingimused kindlaks iga asjaomase liikmesriigi õigusaktidega. Liikmesriigid peavad selle pädevuse teostamisel siiski järgima liidu õigust, eelkõige asutamislepingu sätteid, mis reguleerivad töötajate vaba liikumist või kõigile liidu kodanikele tagatud vabadust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (vt selle kohta eelkõige 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-208/07: von Chamier-Glisczinski, EKL 2009, lk I-6095, punkt 63 ja seal viidatud

kohtupraktika, ning 15. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-211/08: komisjon vs. Hispaania, EKL 2010, lk I-5267, punkt 53).

- 85 Eelnevat arvestades tuleb Euroopa Kohtu poolt esimesele küsimusele antud vastuses sisalduvat tõlgendust määruse nr 1408/71 kohta mõista nii, et see ei mõjuta lahendust, mis tuleneb esmase õiguse võimalikust kohaldatavusest. Tõdemus, et siseriiklik meede võib olla kooskõlas teisese õiguse aktiga – käesolevas asjas määrusega nr 1408/71 –, ei välista asutamislepingu sätete kohaldatavust (vt eelkõige 16. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-372/04: Watts, EKL 2006, lk I-4325, punkt 47; eespool viidatud kohtuotsus von Chamier-Glisczinski, punkt 66, ning kohtuotsus komisjon vs. Hispaania, punkt 45).
- 86 Sellest tuleneb, et määruse nr 1408/71 artiklite 28, 28a ja 33 kohaldatavus sellise olukorra suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei välista iseenesest seda, et põhikohtuasja kaebajad saaksid esmase õiguse alusel mitte nõustuda sellega, et pensioni maksmata kohustatud liikmesriigi pädev asutus peab kinni sissemaksed, mis on vajalikud elukohaliikmesriigi pädeva asutuse poolt antavate mitterahaliste haigushüvitiste saamiseks (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Chamier-Glisczinski, punkt 66).
- 87 Käesoleval juhul tuleb hinnata, kas selline olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub teises küsimuses viidatud sätete ehk ELTL artiklite 21 ja 45 kohaldamisalasse.
- 88 Mis puudutab kõigepealt ELTL artikli 45 kohaldatavust, siis tuleb alustuseks meenutada, et mõistel „töötaja” puudub liidu õiguses ühtne määratlus ning see varieerub

vastavalt valdkonnale, milles seda kasutatakse. Seetõttu ei lange ELTL artiklis 45 kasutatav töötaja mõiste tingimata kokku sellega, mida kasutatakse ELTL artikli 48 ja määruse nr 1408/71 reguleerimisalas (vt eespool viidatud kohtuotsus von Chamier-Glisczinski, punkt 68).

⁸⁹ Mis puudutab ELTL artiklit 45, siis vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on selles artiklis sätestatud mõistel „töötaja” liidu õiguses iseseisev tähendus ja seda ei tohi tõlgendada kitsendavalt. Töötajana tuleb käsitada igaüht, kes teeb tegelikku ja tulemuslikku tööd, välja arvatud niivõrd väikesemahulist tööd, mida saab pidada üksnes kõrval- või lisategevuseks. Vastava kohtupraktika kohaselt on töösuhtele omane see, et isik teeb teataval ajavahemikul teisele isikule tema juhtimise all teatud töid, mille eest ta saab tasu (vt eespool viidatud kohtuotsus von Chamier-Glisczinski, punkt 69 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁹⁰ Kuigi ELTL artikli 45 lõike 3 punktis d ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77), artikli 17 lõikes 1 on sätestatud, et isikul on õigus jääda pärast töötamise lõpetamist liikmesriiki, kuhu ta kolis töökoha saamise eesmärgil, tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et isik, kes on kogu aja töötanud samas liikmesriigis, mille kodanik ta on, ja kes on õigust elada teises liikmesriigis kasutanud alles pärast pensionile jäämist ning soovimata seal teha palgalist tööd, ei saa tugineda töötajate vaba liikumise põhimõttele (9. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-520/04: Turpeinen, EKL 2006, lk I-10685, punkt 16, ning 23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-544/07: Rüffler, EKL 2009, lk I-3389, punkt 52).

- 91 Käesolevas asjas nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikus sisalduvatest asjaoludest, et põhikohtuasja kaebajad, kes on kõik pensioniealised, on Madalmaade kodanikud, kes saavad kas AOW alusel vanaduspensioni või WAO alusel töövõimetuspensioni ning kes pärast kogu oma tööalase karjääri Madalmaades läbimist on hiljem asunud elama teise liikmesriiki, kus nad ei tööta ega ole kunagi seal tööd otsinud.
- 92 J. A. van Delft ja J. M. van Willigen väidavad tõepoolest, et nende olukord kuulub ELTL artikli 45 kohaldamisalasse. Samas ei ole nad selle väite kinnituseks esitanud ühtegi konkreetset asjaolu, mis võiks eelnevad kaalutlused kahtluse alla seada. Hoo-
pis vastupidi, asjaomased kaebajad väidavad sõnaselgelt, et nad asusid pärast pensio-
nile jäämist teise liikmesriiki elama.
- 93 Neil asjaoludel tuleb komisjoniga ning Prantsuse ja Soome valitsusega nõustudes asu-
da seisukohale, et ELTL artiklit 45 ei saa ilmselt põhikohtuasjas käsitletaval juhtumil
kohaldada.
- 94 Seevastu tuleb rõhutada, et põhikohtuasja kaebajatel on Madalmaade kodanikena igal
juhul ELTL artikli 20 lõike 1 alusel liidu kodaniku staatus.
- 95 Kui nad siirdusid elama teise liikmesriiki, kasutasid nad neile ELTL artikli 21 lõikega 1
antud õigusi. Järelikult on nende olukorras kohaldatav liidu kodanikele kuuluv õigus
vabalt liikuda ja elada selle liikmesriigi territooriumil, mille kodanikud nad ei ole.

- 96 ELTL artikli 21 lõike 1 kohaselt on igal liidu kodanikul õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui asutamislepinguga ning selle rakendamiseks kehtestatud sätetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.
- 97 Sellega seoses tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et asutamislepinguga liikumisvabaduse valdkonnas kehtestatud võimalused ei pääseks täielikult mõjule, kui takistused, mis liikmesriigi kodaniku päritoluliikmesriigi õigusnormid on seadnud tema elamisele vastuvõtvast liikmesriigis ja mis karistavad teda selle eest, et ta on neid võimalusi kasutanud, võivad liikmesriigi kodanikku sundida nende võimaluste kasutamisest loobuma (vt eespool viidatud kohtuotsus Chamier-Glisczinski, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 98 Põhikohtuasja kaebajad väidavad käesoleval juhul, et seoses sellega, et nad asusid elama muusse liikmesriiki kui Madalmaad, on nad mitterahaliste haigushüvitiste saamisel halvemas olukorras võrreldes sellega, milles nad oleksid juhul, kui nad elaksid Madalmaades. ZVW jõustumise tõttu 1. jaanuaril 2006 vähenes neil erinevalt Madalmaade residentidest haigusrisiki vastu ette nähtud kaitse tase, kuna elukohaliikmesriigi õigusaktide alusel antavad hüvitised on nii kulude kui ka kvaliteedi poolest ebasoodsamad kui need, mida pakutakse eraõiguslike kindlustuslepingute alusel. Seevastu ZVW alusel Madalmaade residentidele antavad hüvitised on viimastega võrreldavad.
- 99 Sellega seoses olgu meenutatud, et kuna ELTL artikkel 48 näeb ette liikmesriikide õigusaktide kooskõlastamise, mitte nende harmoniseerimise, nii et see säte ei mõjuta liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide vahelisi sisulisi ja menetluslikke erinevusi ega seega nendes sotsiaalkindlustussüsteemides kindlustatud isikute õigusi, jääb igale liikmesriigile pädevus määrata liidu õigust järgides oma õigusaktidega kindlaks

sotsiaalkindlustussüsteemi kuuluvate hüvitiste andmise tingimused (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Chamier-Glisczinski, punkt 84).

- 100 Neil asjaoludel ei saa ETL artikli 21 lõige 1 tagada kindlustatud isikule, et teise liikmesriiki elama asumine ei mõjuta tema sotsiaalkindlustust, eelkõige haigushüvitisi. Võttes arvesse liikmesriikide süsteemide ja õigusaktide vahelisi erinevusi antud valdkonnas, võib selline elukoha muutmine sõltuvalt asjaoludest olla sotsiaalkaitse vallas asjassepuutuva isiku suhtes rohkem või vähem soodne või ebasoodne (vt eespool viidatud kohtuotsus Chamier-Glisczinski, punkt 85).
- 101 Eelöeldust tuleneb, et isegi juhul, kui siseriiklike sotsiaalkindlustusnormide kohaldamine on ebasoodsam, on need normid ETL artikliga 21 jätkuvalt kooskõlas niivõrd, kui need ei kohusta lihtsalt tasuma sotsiaalkindlustusmaksleid ilma nende eest hüvitist saamata (vt analoogia alusel 19. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-393/99 ja C-394/99: Hervein jt, EKL 2002, lk I-2829, punkt 51; 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-493/04: Piatkowski, EKL 2006, lk I-2369, punkt 34, ning 18. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-50/05: Nikula, EKL 2006, lk I-7029, punkt 30).
- 102 Seega antud juhul, nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 41, kui Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad, kuuluvad alates 1. jaanuarist 2006 elukohaliikmesriigi õigusaktidega ette nähtud mitterahaliste haigushüvitiste saajate hulka, ehkki varem ei kuulunud nad ühegi seadusjärgse kohustusliku ravikindlustussüsteemi alla ja võisid end haigusrisiki vastu kindlustada vaid eraõigusliku kindlustuslepingu alusel, on Madalmaade seadusandja talle sotsiaalkindlustussüsteemi korraldamiseks antud pädevust kasutades teinud otsuse laiendada seadusjärgset kohustuslikku ravikindlustussüsteemi kõikidele Madalmaade residentidele, mille tulemusena arvati vastavalt määruse nr 1408/71

artiklites 28 ja 28a sätestatud kollisiooninorme arvestades kõnesolevad pensionärid elukohaliikmesriigis antavate mitterahaliste haigushüvitiste saajate hulka.

- 103 Peab tõdema, nagu on märkinud Madalmaade valitsus, et põhikohtuasjas käsitletavat siseriiklikud õigusnormid, mis sätestavad vastavalt määrusele nr 1408/71, et mitteresidentidest pensionäridel on õigus saada elukohaliikmesriigi õigusaktide alusel mitterahalisi haigushüvitisi, pigem lihtsustavad kui takistavad liidu kodanike vaba liikumist, kuna asjaomased õigusnormid võimaldavad neil saada elukohaliikmesriigis oma tervislikule seisundile vastavat ravi samadel tingimustel, nagu selle liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemis kindlustatud isikutele.
- 104 Seda enam peab see paika põhikohtuasjas, kus on selge, et ajutiste meetmete kohaldamise menetluste tulemusena, mille põhikohtuasja kaebajad siseriiklikes kohtutes algatasid, on Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavate isikute, kes elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad, tasutavate sissemaksete summa nüüd väiksem sellest, mida maksavad sama pensioni saavad Madalmaades elavad pensionärid, kuna sellele kohaldatakse elukohaliikmesriigi elukalliduse alusel arvutatud koefitsienti.
- 105 Nagu väidavad põhikohtuasja kaebajad, ei saa küll välistada, et määruse nr 1408/71 kohaselt elukohaliikmesriigis antavad mitterahalised haigushüvitised on nii kulude kui ka kvaliteedi poolest ebasoodsamad kui need, mida pakutakse Madalmaade residentidele ZVW alusel.

- 106 Niisugust erinevust haigusrisiki vastu ette nähtud kaitse tasemes liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide vahel ei saa siiski käesoleva kohtuotsuse punktides 99 ja 100 viidatud kohtupraktika kohaselt pidada ELTL artikli 21 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvaks piiranguks, kuna see erinevus on tingitud sellest, et liidu õigus on antud valdkonnas ühtlustamata. Vastupidi sellele, mida J. A. van Delft ja J. M. van Willigen on väitnud, ei oma siinjuures tähtsust, et nad asusid teise liikmesriiki elama enne, mitte aga pärast ZVW jõustumist.
- 107 Lisaks ei kohusta põhikohtuasjas kõne all olevad siseriiklikud õigusnormid pensionäre, kes elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad, tasuma sotsiaalkindlustussüsteemi sissemakseid ilma, et neile pakutaks vastavat sotsiaalkaitset.
- 108 Isegi kui isikutele, kes saavad pensioni Madalmaade õigusaktide alusel, ei saa elukohaliikmesriigis registreerimata jätmise korral mitterahalisi haigushüvitisi maksta, annab sissemaksete tasumine Madalmaades kõnealustele kindlustatud isikutele siiski õiguse saada nende elukohaliikmesriigis vastavaid hüvitisi Madalmaade kulul.
- 109 Eelnevast lähtuvalt tuleb märkida, et käesoleval juhul põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormide eesmärk ei ole üksnes see, et laiendada seadusjärgset kohustuslikku ravikindlustussüsteemi kõikidele Madalmaade residentidele ja määruse nr 1408/71 kohaselt sätestada, et Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad muus liikmesriigis kui Madalmaad, saavad viimasena nimetatud riigis sissemakse tasumise teel mitterahalisi haigushüvitisi elukohaliikmesriigis. Selle kõrval on samade õigusnormidega veel ette nähtud nende kindlustuslepingute automaatne lõpetamine alates 1. jaanuarist 2006, mis mitteresidendid on Madalmaades asuva

kindlustusseltsiga enne nimetatud kuupäeva sõlminud, kui asjaomaste lepingute alusel on tekkinud õigused, mis on vastavuses määruse nr 1408/71 kohaldamisest tulenevate õigustega.

- 110 J. A. van Delft, J. M. van Willigen ja O. Fokkens väidavad, et ZVW artiklis 2.5.2 sätestatud automaatne lõpetamine kahjustas olulisel määral õigusi, mille Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavad mitteresidendid varem kehtinud seadusjärgse korra kohaselt Madalmaades asuvate kindlustusseltsidega sõlmitud kindlustuslepingute alusel olid omandanud. Sellise seadusest tuleneva automaatse lepingu lõpetamise tõttu olid asjaomased mitteresidendid sunnitud nendest lepingutest tuleneva üldise kaitse taseme jätkuvuse tagamiseks sõlmima pärast 1. jaanuari 2006 uued kindlustuslepingud, et täiendada elukohaliikmesriigi antavaid põhihüvitsi. Nende vanust arvestades oli niisuguseid uusi lepinguid võimalik sõlmida vaid eriti ebasoodsate tariifitingimustega.
- 111 J. A. van Delft ja J. M. van Willigen leiavad, et residente ja mitteresidente koheldi selles osas ebavõrdselt. Praktikast vastasid tariifitingimused uutes kindlustuslepingutes, mis residendid pärast ZVW jõustumist sõlmisid, sisuliselt neile tingimustele, millega nad olid nõustunud ZFW kehtivuse ajal sõlmitud kindlustuslepingute raames, samas kui mitteresidentide puhul olid pärast nimetatud seaduse jõustumist kindlustusseltside pakutud tingimused seevastu oluliselt ebasoodsamad võrreldes nendega, mida varem nende eelnevate lepingute raames kohaldati.
- 112 Madalmaade valitsus, kellele esitati kohtuistungil sellesisuline küsimus, rõhutas, et ZVW nägi ette Madalmaades asuvate kindlustusseltsidega enne ZVW jõustumist sõlmitud kindlustuslepingute automaatse lõpetamise alates 1. jaanuarist 2006 vaid sellisel juhul, „kui” asjaomaste lepingute alusel olid tekkinud mitterahaliste haigushüvitistega

seotud õigused, mis on vastavuses nendega, millele huvitatud isikud võisid tugineda pärast asjaomast seaduse jõustumist määruse nr 1408/71 sätete kohaselt. Seega ei puuduta kõnealune automaatne lõpetamine kindlustuslepingute kogu sisu, vaid üksnes seda osa, mis vastab elukohaliikmesriigis kehtestatud seadusjärgsele põhisüsteemile, et vältida topeltkindlustamist ja seega sissemaksete topelt tasumist.

- 113 Madalmaade valitsus möönab, et praktikas lõpetati asjaomased kindlustuslepingud enamikel juhtudel täies ulatuses, mis sundis asjaomaseid isikuid, kes soovisid pärast 1. jaanuari 2006 säilitada haigusrisiki vastu täiendava kaitse võrreldes seadusjärgse põhisüsteemiga, sõlmima uued kindlustuslepingud. Sellest hoolimata koheldi residentide ja mitteresidentide siinkohal võrdselt.
- 114 Selles osas tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu ülesanne ei ole tõlgendada eelotsusemenetluses siseriiklike õigusnorme ega hinnata põhikohtuasja ümbritsevat faktilist konteksti, kuna see ülesanne kuulub üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse (vt selle kohta eelkõige 23. aprilli 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-378/07–C-380/07: Angelidaki jt, EKL 2009, lk I-3071, punkt 48).
- 115 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohus see, kes peab tuvastama, kas ja millisel määral näevad põhikohtuasjas kõne all olevad siseriiklikud õigusnormid ette residentide ja mitteresidentide erineva kohtlemise.
- 116 Kui sellega seoses peaks leitama, et kõnealused õigusnormid sisaldavad meetmeid, mille eesmärk on tagada enne ZVW jõustumist sõlmitud kindlustuslepingutest tulevane üldise kaitse jätkuvus, ning et meetmed puudutavad vaid neid lepinguid, mille

on sõlminud residentid, kujutab selline mitteresidentide erinev kohtlemine endast liidu kodanike liikumisvabaduse piirangut ELTL artikli 21 lõike 1 mõttes, nagu on märkinud kohtujurist oma ettepaneku punktis 79, kuna see võib käesoleva kohtuotsuse punktis 97 viidatud kohtupraktika kohaselt sundida Madalmaade õigusaktide alusel pensioni saavaid isikuid – nagu põhikohtuasja kaebajad – loobuma oma elukohta säilitamisest muus liikmesriigis kui Madalmaad. Madalmaade valitsus ega CVZ ei ole käesolevas eelotsusemenetluses esitanud ühtegi asjaolu, mis võib sellist erinevat kohtlemist õigustada.

- 117 Et hinnata, kas tegemist on piiranguga ELTL artikli 21 mõttes, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus ennekõike võtma arvesse Euroopa Kohtule esitatud toimikust tulenevad järgmised asjaolud.
- 118 Esiteks tuleneb ZVW artikli 2.5.2 lõikest 2, et sellega nähakse ette vaid nende kindlustuslepingute automaatne lõpetamine, mille on sõlminud mitteresidentid. Residentide sõlmitud kindlustuslepinguid see säte aga ei puuduta.
- 119 Selleks et teha kindlaks, kas see säte põhjustab residentide ja mitteresidentide erinevat kohtlemist, millele selle sõnastus näib viitavat, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastama, kas põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid sisaldavad mõnda muud õigusnormi, mis näeb samamoodi ette enne ZVW jõustumist residentide sõlmitud kindlustuslepingute automaatse lõpetamise, nagu on väitnud Madalmaade valitsus.

- 120 Kui see on nii, siis tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul veel kontrollida, kas sellisel automaatsel lõpetamisel on residentide ja mitteresidentide jaoks samasugused tagajärjed, ning eelkõige seda, kas seesugune lepingute lõpetamine – nii nagu Madalmaade valitsus on väitnud – puudutab mõlemal juhul vaid lepingu seda osa, mille alusel olid tekkinud õigused, mis on vastavuses kohaldatavast seadusjärgsest kohustuslikust süsteemist tulenevate õigustega.
- 121 Teiseks tuleneb nii J. A. van Delfti ja J. M. van Willigeni kui ka Madalmaade valitsuse kirjalikest märkustest, et nende residentide osas, kes olid alates 1. jaanuarist 2006 kindlustuslepingu sõlminud, kehtestati ZVW-ga ette nähtud seadusjärgses kohustuslikus ravikindlustussüsteemis osalevatele kindlustusseltsidele põhikohtuasjas kõne all olevate siseriiklike õigusnormidega kohustus nõustuda kindlustama kõik nimetatud isikud kõikide nende mitterahaliste haigushüvitiste osas, mida neile asjaomaste lepingute alusel pakuti, ehk nii ZVW-s sätestatud õigustele vastavate põhihüvitiste kui ka seadusest tulenevate miinimumkaitset ületavate täiendavate hüvitiste osas.
- 122 J. A. van Delft ja J. M. van Willigen leiavad seevastu, et kõnealused õigusnormid ei kehtestanud asjaomastele kindlustusseltsidele juhtumil, kui need asuvad Madalmaades, niisugust aktsepteerimiskohustust mitteresidentide osas, kes olid enne ZVW jõustumist nendega sõlmitud kindlustuslepingu alusel kindlustatud ning kellel on selle seaduse jõustumisest alates vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a õigus saada elukohaliikmesriigi antavaid mitterahalisi haigushüvitisi Madalmaade kulul.
- 123 Kui need väited peaksid kinnitust leidma, mille peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus, tähendaks see ühtlasi residentide ja mitteresidentide erinevat kohtlemist, asetades seetõttu viimased ZVW jõustumisel ebasoodsamasse olukorda.

- 124 Kuna puudub seadusest tulenev kohustus kindlustada mitteresidendid eelkõige nende haigushüvitiste osas, mis on täienduseks põhihüvitistele, mida neil isikutel on õigus saada elukohaliikmesriigis, andsid kõnealused siseriiklikud õigusnormid asjaomastele kindlustusseltsidele tõuke kasutada ZVW jõustumisel võimalust lõpetada mitteresidentidega varem sõlmitud kindlustuslepingud täies ulatuses, kuna nende isikute vanust ja tervislikku seisundit arvestades loetakse nad „halva riski” rühma kuuluvaks, et sellest tulenevalt viimastele pakutud tariifitingimusi uuesti hinnata ja kohandada, võttes arvesse seesuguste parameetrite muutumist sellest ajast, kui sõlmiti esimene leping.
- 125 Kolmandaks väitsid J. A. van Delft ja J. M. van Willigen kohtuistungil, et enne ZVW jõustumist toimusid Madalmaade valitsuse ja asjaomaste kindlustusseltside vahel tihedad läbirääkimised. Läbirääkimiste lõppedes lepiti vähemalt poliitilisel tasandil kokku, et residentidele tuleb pakkuda mõistlikud tariifitingimused, mis on sisuliselt analoogsed nendega, mida kohaldati enne 1. jaanuari 2006 sõlmitud lepingu raames.
- 126 Madalmaade valitsus väitis sellekohasele küsimusele vastates, et enne ZVW jõustumist sõlmitud kindlustuslepingute täies ulatuses lõpetamist ei saa talle ette heita, niivõrd kui see puudutab nii residente kui mitteresidente, kuna ZVW-s nähti ette kohustus vaid kõnesolevate lepingute osaliseks lõpetamiseks. Väidetavalt ebasoodsad tariifitingimused, mis põhikohtuasja kaebajatele uute kindlustuslepingute sõlmimisel täiendava kaitse andmiseks kehtestati, tulenevad üksnes äriotsustest, mis vastavad kindlustusseltsid ise on teinud.
- 127 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on välja selgitada, kas asjaomased kindlustusseltsid võtsid J. A. van Delfti ja J. M. van Willigeni väidete kohaselt tõepoolest

Madalmaade valitsuse taotlusel kohustuse tagada enne ZVW jõustumist sõlmitud kindlustuslepingutest tuleneva üldise kaitse jätkuvuse, ning kui see on nii, siis kas niisugune tagatis puudutab ainult residentide või kohaldatakse seda ka mitteresidentidele.

- 128 Siiski tuleb rõhutada, et residentide ja mitteresidentide mis tahes erinev kohtlemine, mille Madalmaade valitsus on põhjastanud ja Madalmaades asuvad kindlustusseltsid viimase abiga on ellu rakendanud, ei jää juhul, kui erineva kohtlemise olemasolu tuvastatakse, vastupidi Madalmaade valitsuse väidetele ERTL artiklis 21 sätestatud keelu kohaldamisalast välja ainult seetõttu, et selle aluseks ei ole otsused, millel on nendele ettevõtjatele õiguslikult siduv toime.
- 129 Samuti ei saa liikmesriigi ametiasutuste aktid, millel puudub siduv õiguslik jõud, mõjutada ettevõtjate tegevust ja sellest tulenevalt ohustada ERTL artikliga 21 taotletud eesmärki. Selline juhtum võib tulla kõne alla, kui kindlustusseltside hinnapoliitikaga rakendatakse Madalmaade valitsuse määratletud „poliitilist” kokkulepet, mille eesmärk on tagada üksnes residentide üldise kaitse jätkuvus, jättes mitteresidendid kõrvale (vt analoogia alusel 24. novembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 249/81: komisjon vs. Iirimaa, EKL 1982, lk 4005, punktid 27–29).
- 130 Eeltoodust lähtudes tuleb teisele küsimusele vastata, et ERTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis sätestavad, et osutatud riigi õigusaktide alusel pensioni saav isik, kes elab teises liikmesriigis, kus tal on õigus vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a saada viimasena nimetatud liikmesriigi pädeva asutuse poolt antavaid mitterahalisi haigushüvitisi, peab tasuma pensionilt kinnipidamise teel sisse makse

asjaomaste hüvitiste saamiseks isegi juhul, kui ta ei ole end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerinud.

- ¹³¹ Seevastu tuleb ELTL artiklit 21 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kõnealused siseriiklikud õigusnormid, juhul kui need põhjustavad või sisaldavad residentide ja mitteresidentide õigustamatut erinevat kohtlemist haigusrisiki vastu ette nähtud üldise kaitse jätkuvuse tagamise osas, mis neil oli enne nende õigusnormide jõustumist sõlmitud kindlustuslepingute raames; seda asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Kohtukulud

- ¹³² Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamiseга seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1992/2006) artikleid 28, 28a ja 33 koostoimes nõukogu 21. märtsi 1972. aasta määruse**

(EMÜ) nr 574/72, millega määratakse kindlaks määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustuskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes rakendamise kord (muudetud komisjoni 19. märtsi 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 311/2007) artikliga 29, tuleb tõlgendada selliselt, et nendega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis sätestavad, et osutatud riigi õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad teises liikmesriigis, kus neil on õigus vastavalt määruse nr 1408/71 artiklitele 28 ja 28a saada viimasena nimetatud liikmesriigi pädeva asutuse poolt antavaid mitterahalisi haigushüvitisi, peavad tasuma pensionilt kinnipidamise teel sissemakse asjaomaste hüvitiste saamiseks isegi juhul, kui nad ei ole end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerinud.

2. ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis sätestavad, et osutatud riigi õigusaktide alusel pensioni saavad isikud, kes elavad teises liikmesriigis, kus neil on õigus vastavalt määruse nr 1408/71 (muudetud määrusega nr 1992/2006) artiklitele 28 ja 28a saada viimasena nimetatud liikmesriigi pädeva asutuse poolt antavaid mitterahalisi haigushüvitisi, peavad tasuma pensionilt kinnipidamise teel sissemakse asjaomaste hüvitiste saamiseks isegi juhul, kui nad ei ole end elukohaliikmesriigi pädevas asutuses registreerinud.

Seevastu tuleb ELTL artiklit 21 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kõnealused siseriiklikud õigusnormid, juhul kui need põhjustavad või sisaldavad residentide ja mitteresidentide õigustamatut erinevat kohtlemist haigusrisi

vastu ette nähtud üldise kaitse jätkuvuse tagamise osas, mis neil oli enne nende õigusnormide jõustumist sõlmitud kindlustuslepingute raames; seda asjaolu peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Allkirjad